

Зміст

1. Фондовий ринок: світ і Україна	2
2. Індустрія управління активами	7
2.1. Кількість КУА, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні	7
2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ	8

1. Фондовий ринок: світ і Україна

2018 рік почався оптимістично для **провідних фондових ринків світу**, однак уже до кінця 1-го кварталу волатильність посилилася і низхідні тенденції почали переважати. Серед головних факторів: геополітичні протистояння за участі США, ЄС та Китаю і нова загроза масштабних торговельних воєн між найбільшими ринками, охолодження світової економіки при зростанні інфляції у розвинених країнах та Brexit. Найбільше за перші місяці цього року постраждали акції у *Великобританії*, фінансовий сектор якої ризикував втратити доступ до Єдиного ринку ЄС. Викликів додала і низка нових законодавчих актів ЄС, що регулюють фінансові ринки, які набрали чинності з початку 2018 року, зокрема Директива 2014/65/ЄС і Регламент ЄС 600/2014 про ринки фінансових інструментів (MiFID II та MIFIR). Вони мали на меті посилення захисту інтересів інвесторів, та суттєво ускладнили умови діяльності для професійних учасників європейських фінансових ринків, що спричинило тиск на певні сектори фінансових ринків і загалом на рентабельність інвестиційного бізнесу в Європі.

Наростаюча криза глобалізації в умовах торговельних протиріч між найбільшими економіками світу, а також внутрішньополітичних – у *Великобританії* з наближенням офіційної дати виходу з ЄС у березні 2019 року, позначилася на найбільшій економіці ЄС, *Німеччині*, де ринок акцій у цей час просів нижче рівня початку року. З іншого боку, у вересні провідний провайдер фондових індексів, компанія FTSE Russell, зарахувала *Польщу*, першу з країн Центральної та Східної Європи, до розвинених ринків («developed markets», DM) і включила її до відповідного індексу із 25 іншими найбільш розвиненими економіками світу, що мають сприятливе регуляторне середовище, якісні ринки капіталу та деривативів. Це помітно підштовхнуло польські акції і дозволило їм компенсувати близько половини втрат з початку року.

4-й квартал 2018 року був періодом підвищеної турбулентності та корекції на основних ринках світу. Після тривалого і впевненого зростання, їхні учасники отримали привід для переоцінки своїх очікувань щодо розвитку глобальної економіки і її ключових регіонів та учасників у контексті загроз, що постали перед ними. Наміри ФРС США продовжувати поступово підвищувати свою ключову ставку, навіть на тлі відносно позитивних макроекономічних

показників країни, викликали негативну реакцію інвесторів, які побоювалися впливу на ринки невирішеної торгової війни між *США* і *Китаєм* і спадання темпів росту економіки останнього в умовах її структурних змін. У той час як *Великобританія* продовжувала безуспішні спроби організувати вихід із ЄС на прийнятних умовах, інвестори все більш обережно ставилися до британських активів, а чергові дослідження показували можливі втрати для економіки й фондових ринків як самої країни, так і блоку, Єврокомісія почала впроваджувати плани заходів на випадок виходу «без угоди». Разом із цим, найбільші економічні та фінансові центри Європи, зокрема *Німеччина*, несуттєво переймалася Brexit'ом, отримуючи вигоди від перетоку до неї частини британських бізнесів та очікуючи посилення цього процесу.

Напругу на ринках посилювало тарифне протистояння у торгових переговорах між США та ЄС, що тривало у цей час: європейці погрожували дзеркальними діями у відповідь на протекціоністські кроки з боку американської адміністрації. Це відбувалося на тлі охолодження третьої за розміром економіки ЄС – *Італії*, що фактично перейшла в рецесію, але ризикувала фінансовими санкціями з боку ЄС за порушення бюджетних обмежень. Франція також зазнавала економічних втрат наприкінці року – в умовах соціальних протестів «жовтих жилетів», що змусили уряд і президента країни піти на поступки, зокрема щодо підвищення зарплат та податкових обмежень.

Попри таку нестабільну макроекономічну ситуацію у деяких головних країнах-двигунах єврозони, ЄЦБ вирішив згорнути свою програму стимулювання обсягом 2.5 трильйони євро, однак без підвищення ставок. На цьому тлі у світі посилювся притік до біржових фондів, що інвестують у золото, а от традиційні фонди цінних паперів, у тому числі європейські UCITS, а також хедж-фонди, протягом останніх місяців 2018 року зазнавали відтоку капіталу.

Американські акції втратили за 4-й квартал 2018 року 12.8-14.7% (рис. 1), а **за весь рік** – близько 7% (після +19-25% у 2017-му). *Німецький* та *французький* ключові індекси мали схожі квартальні втрати, але значно більші – річні (-18% та -12% відповідно), що нівелювали приріст за попередній рік. Двозначне зниження показали й *британські* акції – на 10.3% за 4-й квартал та на 12% – за 2018 рік, що також опустили їх нижче рівня кінця 2016 року. Найбільше

впали у жовтні-грудні – як серед розвинених ринків, так і у порівнянні з усіма іншими – японські акції (-17.0%), хоча їхній річний результат з початку 2018 року був практично середнім для ключових ринків світу (-12%) і лише частково «з'їв» приріст за 2017 рік

(+19%). Польський ключовий індикатор у 4-му кварталі просів лише на 0.4%, завершивши 2018 рік із відносно поміркованим для розвинених ринків результатом -7.5%.

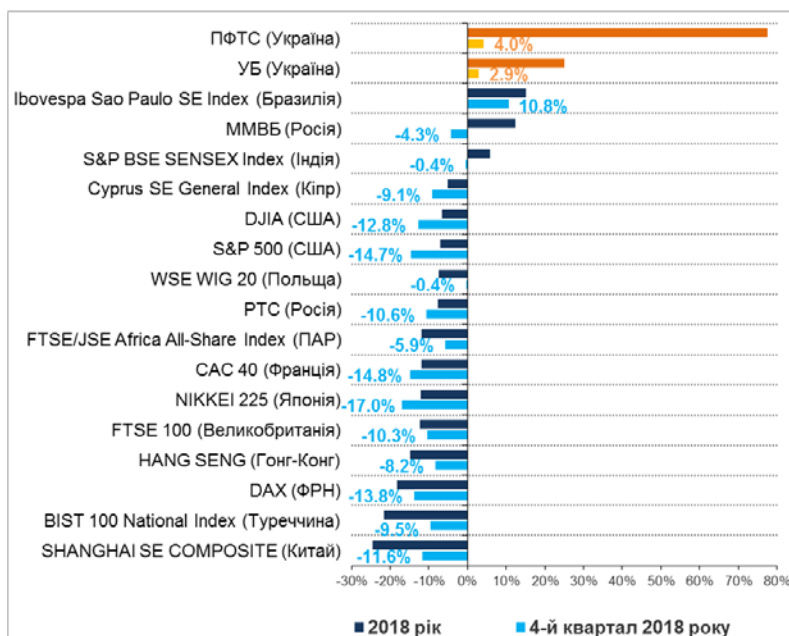

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу 4-му кв. 2018 року та у 2018 році*

* За даними бірж та агентства Bloomberg. Ренкінгування на графіку - за річним показником.

Ринки, що розвиваються, у січні досягли свого 10-річного піку. Проте, під дією зазначених вище факторів, головний із них – китайський – зазнавав значних втрат упродовж 2018 року, причому річні – були найбільшими як для цього сегменту ринків, так і загалом серед ринків світу (за індексом Шанхайської біржі, -11.6% у 4-му кварталі 2018 року та -24.6% за рік). У той же час, у жовтні 2018 року FTSE Russell вирішив долучити китайські «континентальні» акції (так звані A-shares) до своїх глобальних бенчмарків (FTSE Global Equity Index Series), починаючи з червня 2019 року. Таким чином, цей провайдер індексів послідував прикладу компанії MSCI, яка розпочала включення A-shares до свого індексу акцій ринків, що розвиваються (Emerging Markets index), вже у червні цього року.

Також, протягом 2018 року було оголошено про повернення Аргентини та включення вперше Саудівської Аравії до MSCI Emerging Markets index із середини 2019-го, що гарантує їм інвестиції від глобальних інвесторів, які використовують цей індекс як бенчмарк. Тож ці ринки загалом продовжували залучати капітал від міжнародних інвесторів, хоча у цей час спостерігався і розпродаж валют низки країн,

що розвиваються.

Так, турецькі акції у 2018 році також були серед аутсайдерів (-21.6%, у т.ч. -9.5% за 4-й квартал), хоча і втратили менше половини приросту попереднього року (+47.6%). Падіння було зумовлено як зовнішнім тиском, в умовах політичного конфлікту зі США, так і внутрішніми конфліктами щодо монетарної політики на тлі погіршення економічної ситуації у Туреччині через розбалансування кредитного ринку і поглиблення дефіциту платіжного балансу. Схожі проблеми із зовнішньоторговельним дефіцитом мала й Індія, однак у другому півріччі уряд країни зумів зупинити низхідний тренд і, втративши лише 0.4% за 4-й квартал, індійські акції показали +5.9% за результатами 2018 року (після +27.9% за 2017-й). А у лідери зростання у другому півріччі 2018 року вийшов бразильський індекс, що демонстрував чи не найбільшу волатильність серед ключових ринків у світі та додав 10.8% за 4-й квартал і 15.0% – за 2018 рік (після +26.9% у 2017-му). Російські індикатори мали посилено волатильну динаміку у 2018 році і врешті продемонстрували втрати у 4-му кварталі, що корелювали із 37%-м падінням вартості нафти за цей період – від -4.3% за рублевим індексом ММББ до

10.6% за доларовим індексом РТС. Річні результати цих двох ключових індикаторів були різнобічними – +12.3% та -7.6% відповідно, причому якщо ММВБ перекинув приростом за 2018 рік втрати за 2017-й (-5.5%), то РТС опустився нижче рівня кінця 2016-го. Така картина загалом відповідала неоднозначним настроям інвесторів щодо Росії, з огляду на збереження режиму санкцій та слабке зростання економіки країни.

Український фондовий ринок увійшов у 2018 рік із жвавим оптимізмом, що, в умовах спраги глобальних інвесторів за доходними активами, також привертав увагу до себе деякими успіхами у реформуванні фінансового сектору України.

Так, на початку року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» № 2210-VIII, що зокрема змінив вимоги до структури активів інвестиційних та пенсійних фондів, розширивши їхні інвестиційні можливості. Закон № 2164-VIII удосконалив деякі положення Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», у тому числі скасувавши вимогу друкувати фінансову звітність. Також у руслі приведення українського законодавства до європейського на виконання Угоди про асоціацію з ЄС ще у грудні 2017 року було прийнято Закони «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII (набрав чинності у жовтні 2018-го, норми щодо санкцій – у січні 2019 року), Закон «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю» № 2275-VIII (чинний із червня 2018 року, деякі норми наберуть чинності через рік після цього). Сприяти полегшенню інвестування з боку іноземних інвесторів в українські активи і значно активізувати залучення іноземних інвестицій в Україну через місцевий фондовий ринок шляхом запровадження інституту номінального утримувача має також Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій» № 2418-VIII (набрав чинності у листопаді). Закон «Про валюту і валютні операції» (№ 2473-VIII, чинний із лютого 2019 року), як очікується, ще суттєвіше допоможе наближенню до режиму вільного руху капіталу, передбаченого міжнародними угодами України. Цей Закон, який було підготовлено НБУ у співпраці з Європейською Комісією з урахуванням регуляторних актів Ради ЄС, також передбачає надання НБУ більшої гнучкості з точки зору застосування його повноважень та

інструментів для запобігання і подолання фінансово-економічних криз. Крім цього, підтримку з боку Міжнародного валютного фонду (МВФ) також мав Закон «Про внесення змін до Закону України «Про судову систему і статус суддів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» № 2509-VIII від 12.07.2018, що удосконалив антикорупційне законодавство в Україні та дозволив розблокувати подальшу її співпрацю з МВФ.

У жовтні НКЦПФР затвердила *Концепцію реформи інфраструктури ринків капіталу в Україні*, розроблену за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку. Концепцією передбачається визначення напрямків вдосконалення законодавства з метою забезпечення модернізації інфраструктури ринків капіталу в Україні у відповідності до міжнародних стандартів та практик.

Серед перспективних регуляторних новацій 2018 року було запровадження «автоматичного» допуску цінних паперів іноземних емітентів до торгівлі на українських біржах, за ініціативою біржі та відповідно до угоди між нею й таким емітентом, що торгується на провідних біржах світу або будь-якій біржі країни-члена ЄС. Згідно з цими змінами, наприкінці року на український ринок було заведено цінні папери іноземного емітента (Apple) за спрощеною процедурою.

Іще наприкінці 2017 року НКЦБФР затвердила зміни у регулюванні діяльності фондових бірж, що вступили у дію вже у 2018 році та стосувалися деякого спрощення вимог до лістингу (реєстрів) бірж, що, згідно з очікуваннями, мало збільшити можливості для розширення фондових індексів та інвестування з боку інституційних інвесторів. Проте фінансові пороги залишилися завищеними для українського ринку (і значно вищими за мінімальні вимоги відповідного законодавства ЄС), що зумовило обмежений позитивний вплив цих змін.

У березні склад індексного кошика індексу УБ поповнився акціями енергетичного підприємства ПАТ «Турбоатом» та врешті включав 6 акцій (4 енергетичних підприємства, одне – машинобудівне та один банк). Кошик індексу ПФТС, який на початку 2018 року мав 7 складових (5 складових індексу УБ, до включення «Турбоатома», а також по одній – машинобудівній та телекомунікаційній), до кінця року також поповнився акціями «Турбоатома» і позбувся акцій АТ «Мотор Січ». Останні, після зупинки торгів ними ще у квітні (через рішення суду і зупинку обліку цих акцій Національним депозитарієм), наприкінці

вересня було виключено з біржових реєстрів (лістингу) обох бірж та переведено у категорію позалістингових цінних паперів їхніх біржових списків, відповідно до Правил торгівлі на обох біржах. У той час як УБ залишила ці акції у складі свого індексу, ПФТС у жовтні виключила їх зі свого.

При цьому у травні динаміка двох ключових українських індексів розійшлася, що більшою мірою було пов'язано з регуляторним форс-мажором для однієї з бірж, аніж зі складом індексних кошиків чи станом самих блакитних фішок. Рада Національної безпеки і оборони (РНБО) затвердила рішення «Про застосування та скасування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке було введено в дію Указом Президента України та містило перелік юридичних та фізичних осіб, до яких мають бути застосовані санкції – у тому числі «Московська біржа ММВБ-РТС». «Московська біржа» у 2016 році вийшла з капіталу українських бірж, зокрема й Української біржі (УБ), але програмне забезпечення (ПЗ) «МБ» залишалося основним для УБ. У цій ситуації індекс українських акцій УБ тимчасово втратив статус ключового індикатора біржового ринку України (у липні його перестало публікувати агентство Bloomberg), а торги на біржі стали дуже обмеженими, хоча біржа продовжувала розраховувати індекс кожного робочого дня, за спеціально розробленою методикою (раз на день). Таким чином, за результатами 2-го кварталу показники індексів УБ та ПФТС значно розійшлися (індекс УБ втратив 4.5%, тоді як індекс ПФТС додав 29.5%). Далі, у липні-вересні обидва індекси знову показали суттєво відмінну, проте в обох випадках висхідну динаміку, а вже у жовтні-грудні їхні показники знову зблизилися.

Врешті, у **4-му кварталі 2018 року** український фондовий ринок за зростанням поступився лише бразильському, а **за результатами всього 2018 року був лідером серед світових ринків (+77.5% за індексом ПФТС та +25.1% за індексом УБ).**

Водночас, макроекономічні умови та геополітичне середовище упродовж 2018 року давали інвесторам у локальний ринок змішані сигнали. Національний банк України підвищував облікову ставку 4 рази (із 14.5% у грудні 2017-го до 18% у вересні, що діяла до кінця 2018 року), що пояснював тимчасово посиленими ризиками фінансової стабільності та інфляційними очікуваннями, на тлі паузи у співпраці з МВФ. Міжнародні резерви України з початку року і

аж до вересня переважно скорочувалися, але у 4-му кварталі стабілізувалися і врешті, завдяки укладеній з МВФ новій угоді (14-місячна «Stand-By» на \$3.9 млрд.), були значно поповнені і досягли рівня \$20.8 млрд. Це сприяло підвищенню Moody's Investors Service рейтингу України із Саа2 до Саа1, серед причин якого було вказано й очікування прогресу в зниженні корупції у ході реформ та поступового посилення стійкості України у «конфлікті з Росією».

Крім цього, у травні Рада ЄС також схвалила угоду з Європейським Парламентом про новий пакет макрофінансової допомоги для України – ще 1 млрд. євро кредитів, покликаних покрити потреби в фінансуванні України протягом двох з половиною років для підтримки стабілізації економіки та програми структурних реформ, доповнюючи ресурси, надані МВФ та іншими донорами. Згідно зі звітом Єврокомісії за результатами моніторингу виконання Угоди про асоціацію за 2014-18 роки, Україна досягла важливого прогресу у реформах, але в ЄС зазначили, що їй слід зробити більше, зокрема для посилення боротьби з корупцією.

Упродовж 2018 року на міжнародні ринки капіталу успішно виходили як уряд України, так і корпоративні емітенти, зокрема, вертикально інтегрована металургійна група «Metinvest» завершила рефінансування найбільшого в історії українських корпорацій боргу розміром \$2.27 млрд.

У вересні Україна здобула проміжне позитивне рішення Англійського апеляційного суду в спорі між Україною та Росією щодо позики 3 млрд. дол., наданої останньою урядові Януковича ще у грудні 2013 року у формі еврооблігацій, а у листопаді, після загострення військового протистояння з Росією у Чорному та Азовському морях, в Україні було тимчасово впроваджено воєнний стан і припинено договір про дружбу з Росією. Європейський Парламент у цій ситуації прийняв резолюцію про зусилля України у реформах та про російську агресію. Та попри це, ЄС підтримував економічну співпрацю з Росією в окремих проектах, зокрема щодо побудови нового газогону «Nord Stream 2», що становить суттєві фінансові й інші ризики для України.

У червні українська гривня стала світовим лідером за зростанням курсу проти долара США, попри те, що інші валюти ринків, що розвиваються, падали внаслідок відтоку капіталу з них на тлі збільшення дефіцитів платіжних балансів у цих країнах. За перше півріччя 2018 року гривня додала 7.5% відносно долара США, випередивши грузинський ларі та колумбійський песо. На

зовнішніх ринках ситуація для України була сприятливою, оскільки економіка торговельних партнерів відновлювалася і ціни на сировинні товари були високими. Проте, у липні-серпні гривня дещо втратила позиції, внаслідок погіршення зовнішньоторговельної ситуації і, як наслідок, значного негативного сальдо за поточним рахунком платіжного балансу, що не було цілком компенсовано фінансовими надходженнями (переважно кредитами). Тож за підсумками 2018 року національна валюта показала +1.4% відносно долара та +5.6% відносно євро.

Реальний ВВП України, за даними Державного комітету статистики, прискорив зростання із 2.5% у 2017 році до 3.3% у 2018-му, причому фінансовий сектор був одним із найдинамічніших (+12.4% за 2018 рік, після +18.5% у 2017-му), а інфляція (ІСЦ) сповільнилася із 13.7% у річному вимірі у грудні 2017-

го до 9.8% у грудні 2018-го. На цьому тлі також підвищувалася як номінальна заробітна плата (+26.2% за 2018 рік), так і реальний наявний дохід (+9.9% за рік – Україна була серед ТОП-10 країн за цим показником).

Біржовий ринок у 4-му кварталі 2018 року змінив тренди попередніх кварталів: загальна кількість випусків цінних паперів на біржах скоротилася, попри розширення лістингу, а обсяг торгів на біржах впав. Зведений біржовий список усіх діючих бірж у жовтні-грудні 2018 року зменшився на 4.3% (після +0.8 у 3-му кварталі), а за весь рік – на 10%. При цьому кількість «лістингових паперів» (цінні папери у біржових реєстрах) зросла на 13.9% за 4-й квартал і +6.2% за рік – за рахунок державних облігацій (+16.3% та +7.9% відповідно, табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка біржового фондового ринку України у 4-му кв. 2018 року та у 2018 році

Показник / Дата	31.12.2017 (4 кв. 2017)	31.12.2017 (2017)	30.09.2018 (3 кв. 2018)	31.12.2018 (4 кв. 2018)	31.12.2018 (2018)	Зміна за 4 кв. 2018	Зміна за рік у 4 кв. 2018	Зміна за 2018 рік
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.:	982	982	924	884	884	-4.3%	-10.0%	-10.0%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	355	355	331	377	377	13.9%	6.2%	6.2%
ОВДП	331	331	307	357	357	16.3%	7.9%	7.9%
акцій*	6	6	6	5	5	-16.7%	-16.7%	-16.7%
облігацій підприємств	12	12	12	10	10	-16.7%	-16.7%	-16.7%
муніципальних облігацій**	0	0	0	0	0	x	x	x
депозитних сертифікатів НБУ	0	0	0	0	0	x	x	x
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний), млн. грн., у т. ч.:	58 610.3	205 796.1	75 077.0	61 608.8	260 870.8	-17.9%	5.1%	26.8%
ОВДП+ОЗДП	53 224.2	189 555.0	72 379.8	56 663.2	246 474.7	-21.7%	6.5%	30.0%
акціями	637.8	5 051.6	152.1	171.6	1 216.0	12.8%	-73.1%	-75.9%
облігаціями підприємств	2 505.5	6 120.1	2 345.5	4 160.0	10 267.0	77.4%	66.0%	67.8%
муніципальними облігаціями	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	x	x	x
депозитними сертифікатами НБУ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	x	x	x
інвестиційними сертифікатами	18.8	51.8	10.8	199.8	272.0	1748.0%	962.6%	424.8%
деривативами (без держ. деривативів)	2 224.0	5 019.0	188.8	414.3	2 641.2	119.4%	-81.4%	-47.4%

Джерела: дані щодо цінних паперів у списках фондових бірж та щодо обсягів торгів - НКЦПФР, фондові біржі; розрахунки - УАІБ.

* З урахуванням депозитарних розписок МНР S.A. та зупинених в обігу акцій ПАТ «Мотор Січ». Без урахування акцій КІФ та інвестиційних сертифікатів (станом на 31.12.2018 їх було 5 - акцій 4-х КІФ та 1-го ІС одного ПІФ). ** Станом на 31.12.2018 року у біржових списках перебували п'ять випусків муніципальних облігацій (два - Львівської міської ради та три - Івано-Франківської), які були поза лістингом.

Станом на кінець грудня 2018 року ОВДП складала майже 95% всього лістингу бірж (після 93% у вересні). Збільшення їхньої частки було наслідком не лише додавання нових випусків ОВДП у біржові реєстри, а й зменшення кількості корпоративних інструментів у них. Так, корпоративних облігацій на кінець 2018 року в лістингу було вже тільки 10 (у вересні – 12), тож як за 4-й квартал, так і за весь рік їхня кількість впала на 16.7%. Аналогічними темпами скоротилася кількість «лістингових» акцій – із 6-ти на початку 2018 року та 4-го кварталу до 5-ти у грудні (з

урахуванням депозитарних розписок МНР S.A. та зупинених в обігу акцій АТ «Мотор Січ»).

Сукупний квартальний обсяг торгів на усіх біржах у 4-му кварталі 2018 року зменшився майже на 18% (після +31.9% у 3-му) і становив **61.6 млрд. грн.**, із яких 92% припадали на угоди з ОВДП (96.4% у 3-му). Зниження ваги державних облігацій у сукупному обсязі угод із ними на біржах, окрім зменшення активності торгів ними, було підсилене відносно різким збільшенням обсягу торгів корпоративними облігаціями (+77.4%, після

+86% за 3-й квартал). Також зросла за 4-й квартал сукупна вартість угод із *акціями* (+12.8%), хоча у річному вимірі вона була на 73% меншою (порівняно з 4-м кварталом 2017 року). Це можна пов'язати з практично зупиненими протягом липня-вересня торгами на УБ після застосування санкцій щодо її програмного забезпечення біржі у травні. Натомість, у 4-му кварталі, на відміну від 3-го, стрімко зросли обсяги угод із *інвестиційними сертифікатами* (+1748%, після -56.6%) та *деривативами* (+119%, після -68%), однак вони мали дуже низьку базу порівняння.

Обсяг торгів на фондових біржах України за 2018 рік зріс на 26.8% (після -13.1% у

2017-му) і становив **260.9 млрд. грн.** Приріст за результатами року було зафіксовано попри те, що у 4-му кварталі річна динаміка значно сповільнилася порівняно з 3-м (із +56.2% до 5.1%). Як і раніше, головним двигуном росту були *державні облігації* (+30% у 2018 році, після -10.3% у 2017-му). Також, завдяки активному нарощенню у другому півріччі, обсяг торгів *корпоративними облігаціями* за 2018 рік зріс на 67.8% (після -35.1%). Разом із тим, після більш ніж дворазового зростання у 2017 році, обсяг торгів *акціями* на біржах у 2018 році скоротився більш ніж у 4 рази та був найменшим за останні 5 років.

2. Індустрія управління активами

2.1. Кількість КУА, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні

У 2018 році українська галузь управління активами пришвидшила зростання: збільшилася і кількість фондів (ІСІ), і сукупна вартість активів в управлінні. Водночас, **кількість діючих компаній з управління активами** упродовж року зменшувалася, але станом на 31.12.2018 повернулася до рівня, що був на початку року – **296** (рис. 2).

У 4-му кварталі, за даними УАІБ, було створено 5 нових КУА, тоді як одну – закрито. Протягом 2018 року було створено 12 нових КУА і стільки ж компаній пішли з ринку.

Компаній із фондами в управлінні у грудні 2018 року було 283 (після 284 – у 2017-му), при цьому вони мали від одного до 37-ми фондів в управлінні, а понад 99% від усіх КУА управляли принаймні одним венчурним ІСІ (як і рік тому).

У жовтні-грудні 2018 року, як і у липні-вересні, було зареєстровано 27 нових ІСІ. З урахуванням фондів, які закрилися протягом 4-го кварталу, станом на 31.12.2018 **кількість зареєстрованих ІСІ**, за даними УАІБ, збільшилася до **1783** (+1.1% за 4-й квартал та +4.8% за рік). Таким чином, вона зростала

третій рік поспіль, щоразу прискорюючись (+91, після +76 та +58 у 2017-му та 2016-му відповідно).

Кількість сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних»), зростала другий рік поспіль – до **1228** (+1.6% за 4-й квартал, +5.2.% за рік).

Протягом жовтня-грудня такими, що відбулися, було визнано 36 ІСІ (усі – венчурні, із них 9 – НПФ, решта – КІФ), за рік – 107 ІСІ (106 – венчурні), що у півтора раза більше, ніж у 2017 році.

Кількість недержавних пенсійних фондів (НПФ) в управлінні станом на 31.12.2018 залишалася рівною **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 45 відкритих, 7 корпоративних та 6 професійних. Активами НПФ управляли 34 КУА (рік тому – 35).

Кількість страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА, у грудні 2018 року зменшилася до 2-х – разом із припиненням управління активами СК однією із двох КУА, що надавали такі послуги. Тож на 31.12.2018 тільки одна КУА мала в управлінні активи СК.

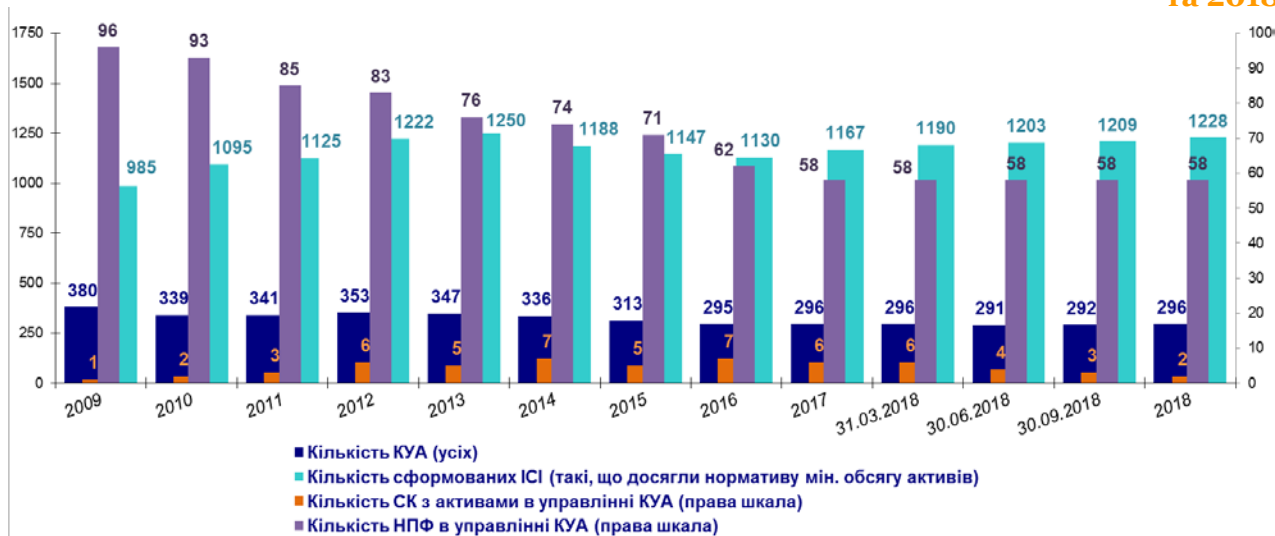

Рис. 2. Динаміка кількості КУА та ІСІ, НПФ і СК з активами в управлінні КУА у 2009-2018 рр. та у 1-4 кв. 2018 року

2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ

Сукупні загальні активи усіх інституційних інвесторів в управлінні КУА зросли на 4.7% за 4-й квартал і станом на 31.12.2018 сягнули **314 820.9 млн. грн.** За весь 2018 рік вони зросли на 18.7% (після +13.5% у 2017-му).

Загальні активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, у 4-му кварталі зросли більш ніж на 4.7%, а за весь рік – на 18.8% (після +13.4% у 2017-му), до **313 327.2 млн. грн.**

Активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів («визнаних» ІСІ), на 31.12.2018 становили **296.8 млрд. грн.** (рис. 3). За 4-й квартал вони додали 1.1%, а за повний 2018 рік – 7.7% (після +14.5% у 2017-му). При цьому активи **венчурних ІСІ** у 4-му кварталі дещо зменшилися (-1.4%) і на кінець 2018 року становили **279 713.3 млн. грн.** (+4.8% за рік).

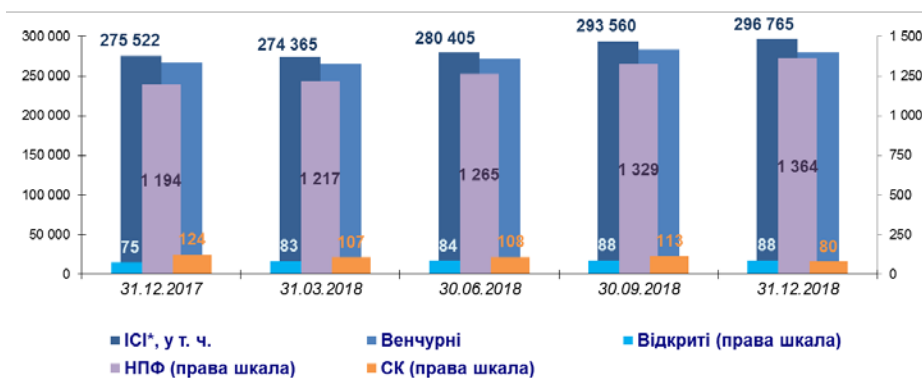

Рис. 3. Динаміка вартості активів в управлінні у 4-му кв. 2017-2018 рр., млн. грн.

Упродовж 2018 року активи визнаних ІСІ в цілому скорочувалися, після чого відновлювали зростання, чому сприяло, зокрема, збільшення кількості діючих фондів. Попри скорочення активів венчурних ІСІ наприкінці 2018 року, сукупні активи усіх визнаних ІСІ зросли як за 4-й квартал, так і за весь 2018 рік – завдяки стрімкому збільшенню **закритих ІСІ з приватним розміщенням**, що було пов'язано з

великим проектом в одному з фондів цієї категорії. Активи **відкритих, інтервальних та закритих фондів із публічною пропозицією** у 4-му кварталі зменшилися, однак за весь 2018 рік перші й останні продемонстрували двозначний приріст. Цьому сприяло стрімке зростання українських фондових індексів у 2018 році.

Активи НПФ в управлінні КУА у 4-му кварталі 2018 року зросли на 2.6% та на 14.3% – за рік (після +15.2% у 2017 році). Станом на 31.12.2018 вони досягли **1 364.1 млн. грн.**

Активи СК в управлінні КУА зменшилися на 28.9% за 4-й квартал 2018 року та на 35.2% – за рік (після +127.5% у 2017-му). Станом на 31.12.2018 ці активи становили **80.0 млн. грн.**

Вартість чистих активів сформованих ІСІ, що досягли нормативів, станом на 31.12.2018 сягнула **235 833.2 млн. грн.** У 4-му кварталі 2018 року вона зросла на 1.4% (після +4.2% у 3-му), а за 2018 рік – на 5.7% (після +18.5% у 2017-му). Уповільнення росту відбулося за деякого зменшення кількості закритих фондів із приватною і публічною пропозицією та в умовах закриття низки венчурних фондів, що не у повній мірі було компенсовано заснуванням нових із точки зору їхнього обсягу активів. Також висхідний тренд був тимчасово «зламаний» у 2-му кварталі провальною динамікою фондового ринку (за індексом УБ).

ВЧА венчурних ІСІ у 4-му кварталі зменшилася на -1.8% (після +4.3% за 3-й), але зросла на 2.6% за весь 2018 рік і на кінець року становила **220 438.1 млн. грн.** Таким чином, вона дорівнювала 93.5% від сукупних чистих активів усіх діючих ІСІ (після 96.5% у 2017 році).

Відкриті ІСІ (17 фондів упродовж усього 2018 року) зазнали зменшення чистих активів за 4-й квартал на 0.3% (після +4.3% у 3-му), а проте за весь рік додали 16.6% (після +29.6% у 2017-му). Станом на 31.12.2018 вони досягли **87.6 млн. грн.** Річному зростанню сприяло як підвищення фондових індексів, так і притік капіталу до фондів з початку 2018 року. Незначне зниження ВЧА сектору наприкінці року було зумовлене чистим відтоком, що переважав у другому півріччі і який фонди не змогли цілком компенсувати за рахунок зростання вартості своїх інвестиційних портфелів за умов помірного підвищення фондових індексів у цей період.

Сукупний чистий рух капіталу у відкритих ІСІ у 4-му кварталі 2018 року був від'ємним, але спав до **-0.3 млн. грн.** (із -1.5 млн. грн. у 3-му, рис. 4). Чистий відтік капіталу з фондів відкритого типу з публічною пропозицією також був характерним у цей час і для зарубіжних ринків, зокрема в ЄС.

Річний рух капіталу у 2018 році у відкритих ІСІ залишався позитивним другий рік поспіль і навіть дещо прискорився за підсумками всього року, порівняно з 2017-м, – до **3 млн. грн.** (із 2.2 млн. грн.), хоча й послабився із 3-го кварталу (3.5 млн. грн., рис. 5).

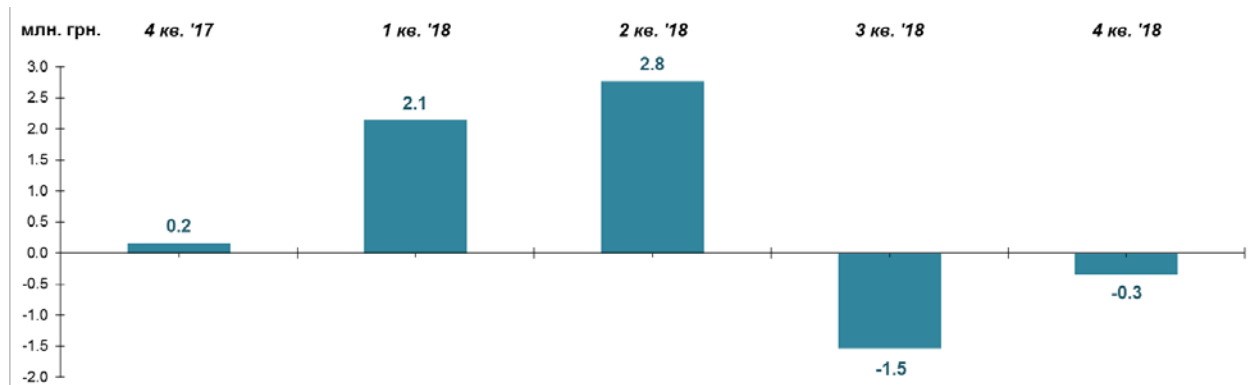

Рис. 4. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 4-му кв. 2017-2018 рр.

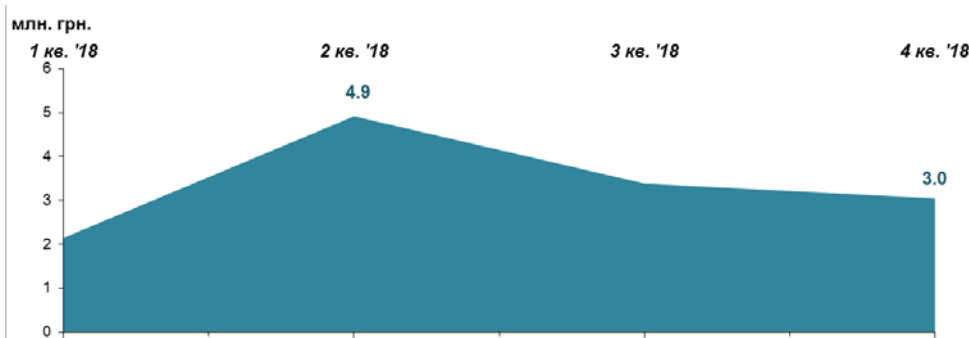

Рис. 5. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2018 році, поквартально, нарастаючим підсумком

Детальніше про результати діяльності ринків управління активами ІСІ, НПФ та СК дивіться в окремих оглядах УАІБ, що будуть опубліковані на сайті: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)
- [Ринок у цифрах](#)
- [Динаміка фондів \(із публічною пропозицією\)](#)
- Аналітика та статистика інвестиційних фондів із публічною пропозицією:
[Щотижнева](#) / [Щомісячна](#)
- Ренкінги: [ІСІ - за типами та за класами фондів](#) / [КУА](#)